

Későn kapcsolunk?

ÁSÍTÁSON KAPTA A KAMERA a valamikori miniszterelnököt egy nyilvános rendezvényen, s elidőzött a jeleneten, amint „tárurol száját markával takarja”. Olvasom *Andai György* jegyzetében, az *Élet és Irodalom* Páratlan oldalán.

A szerző tipológiája szerint háromféle ásitás ismeretes. A leplezetlen, önfeledt, ennek a példája *Munkácsy Ásító inas* képe. A tagadott, fogat összeszorító, amikor csak a száj, állkapocs és a szem körüli izmok megfeszülése árulkodik. S e harmadik változat, amit az elcsúszott miniszterelnöki pillanat példáz.

Vesébe hatoló tekintetű szerzőnk azon morfondízik, mi lehet ez utóbbi sajátos, ásitást konszolidámozdulat mélyebb értelme. Merthogy van neki mélyebb értelme, afelől fikarcnyi kétsége sincs. A későbe agyafúrtak talán arra gondolnának, hogy miért ásit az ember, mert álmos. S azért teszi a kezét a szájára elé, mert ismeri és alkalmazza a civilizált viselkedés ez esetben mérvadó szabályát. Mialtalan a legmélyebben egybeesik az ásitás és kezelésének színi, valamint mélyebb értelme – ha már Andai kedvéért elfogadnánk is, hogy van neki ilyenje.

De nem ám Andai úr. Őt nem lehet olyan könnyen megvezetni. Úgy okoskodik, hogy mivel sportolóról van szó, fiatal, strapabíró szervezetről, nem valószínű, hogy az ásitás oka az álmoság. Hanem inkább az, hogy „demonstratívan, világ-ország előtt” mutatkozik az úr. Korántsem spontán tehát a mozdulat, hanem nagyon is tudatos.

„Rosszkor ásitott az úr? Biztos? És ha éppen jókor, neki legalábbis megfelelő időben? Véleményét így terjesztve erről az eseményről? És akkor tényleg hála a kamerának? Amely e véleményt közvetítette az ásitó úr híveinek, mintegy eligazításul: ő, az ásitó, így vélekedik erről az egészről.”

A célirányos kérdések sorozatával sugallt, szuggerált állítás alátámasztására, nem fogják elhinni, a szerző szerint az szolgál, hogy „Az úr már többször tudatta – tudatosan –, hogy érzéketlen az érzékenységre: például vendégeit-vendéglátóit gyakran megvárakoztatta, hagyta kezét csókolgatni öreg nénétől.”

Ha azt gondolnák, hogy ez vicc, sajnos tévednek. Az ügy véresen komoly. Ámbátor halvány dunsztom sincs, honnan tudhatná azt Andai úr, hogy a volt miniszterelnök tudatosan vagy ösztönösen tudatta az érzéketlenségét. Már persze, ha egyáltalán elfogadnám a kedvéért, hogy valóban érzéketlenség volt az, amit tudatott. Jut eszembe, önök persze még nincsenek tisztában a súlyosbító körülményekkel. Készüljenek el a legrosszabbakra!

„Az úr a holokausztmegemlékezésen ásitott, Budapesten, április közepén, 2004-ben, az izraeli államfő beszéde alatt, mely beszéd egybeként szólt a Soá hatszáz ezer magyar áldozatáról, a magyarokat

egykor gyilkoló magyarokról s a mai antiszemitizmus veszélyeiről, s az a mai világban – Magyarországon is. Az ásitó úr valamikor Magyarország miniszterelnöke volt. Ásít, hogy ismét az legyen? Szegény.”

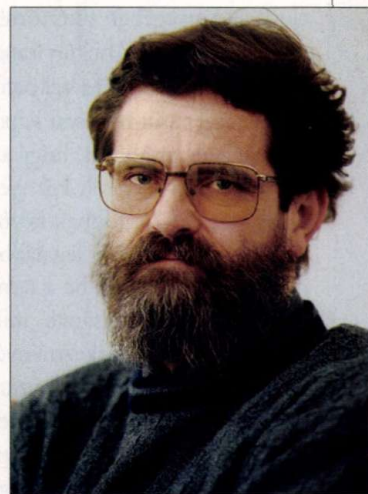
Szegény?! Tényleg a volt miniszterelnököt kéne sajnálnunk? Nem kedves szerzőnk, jó Andai Györgyöt? Én először őt javaslom. S mindjárt mentegem is. Ne vegyük tőle zokon ezt a marhaságot. Abban az ismert szemléleti betegségben, az előítéletes filozofizmusban szenved ő is, amely különösen a baloldali liberális értelmiségi körökben szedi az áldozatait. S az *Élet és Irodalom* hasábjait böngészgetve olyan gyakorisággal ütközhetünk szellemujjuk lenyomatába, hogy aligha tévednénk, ha azt mondanánk, a lap tónusát legfeltűnőbb jellegadó vonását mára épp az előítéletes filozofizmus közéleti pancsikolásának köszönheti.

Ettől persze, előre látom, dühösebb lesznek szegény szerkesztői. De hát tehetek én róla, tán én pancsikolok ott?

Néhány napja lesz tíz éve, hogy *Bibó István* szavait időszerűnek látva először írtam le ezt a jelenséget. S tettem szóvá bíráló éllel nemcsak ama közszereplők magatartását, „akik a józan ésszel irracionálisnak tűnő, de történelmileg megokolt félelmek feltámasztásához és megelevenedéséhez tápot szolgáltattak, mert előítéleteiktől vezetve, érzéketlenségből vagy politikai számításból újra megerősítették a zsidósággal szembeni – Bibó kifejezésével élve – dehumanizált, embertelen magatartásformák mintáit a többségi társadalomban”. Vagyis az antiszemita előítéleteket. Hanem bíráltam másfelől azokat a közszereplőket is, akik a szabadság kiszámíthatatlan következményeitől tartva, részben a megelőzés szándékával, részben válaszul, és ugyancsak félelemeiktől, előítéleteiktől ösztönözve, érzéketlenségből vagy politikai számításból olyan közszellem kialakításához segítettek hozzá, amelyben széles körben sikk ma már az a fajta, a felháborodáshoz ürügyet kereső, az antiszemitizmus bizonyítékaira leső előítéletesség, amelyet Bibó éppúgy az embertelen magatartásformák közé sorol, mint a zsidógyűlöletől égő, rémképeket tápláló antiszemita magatartását, mert ez is a többség és kisebbség viszonyának zavarodottságát mutatja.

Nos, igen, a helyzet tán ma rosszabb, mint tíz éve. Nézetem alátámasztására idézhetném rögtön akár az *ÉS* két további cikkét is. *Ungváry Rudolf* *fét Mikor nincs antiszemitizmus?* címmel és *Eörsi István* *ét,* amelynek címe: *Későn kapcsolni rossz.*

Töprengek: én is későn kapcsoltam volna? ■

Elek István